

ÁRONSKÉ POŽEHNÁNÍ

Nu 6,24-26

kázání ze soboty 24. 11. 2012 - br. Jonczy Radomír

Čas od času, nejčastěji v závěru bohoslužby večere Páně, zazní z této kazatelny slova požehnání, která jsme si zde před chvílí při našem úvodním biblickém čtení znovu připomenuli. Pociťuji při něm vždy znovu takové zvláštní mražení.

Jde o text velice starý. V osmdesátých letech dvacátého století byly v jedné hrobce v údolí Hinnon nalezeny dva stočené stříbrné plátky z osmého století před Kristem. Byla na nich starohebrejským písmem vyryta slova tohoto požehnání. Docela starý dokument, nemyslíte? Zvážíme li však, že ona slova zazněla poprvé z úst prvního židovského velekněze už před více než třemi tisíci léty, a to z podnětu samotného Boha, pochopíme, proč v srdcích posluchačů budí posvátnou bázeň ještě i dnes.

I. Původ áronského požehání

Úkolem žehnat Izraelskému lidu byli v závěru tažení pouští, těsně před vstupem Izraele do zaslíbené země, pověřeni synové Áronovi, tedy izraelští kněží. Udělování požehnání bylo nejenom povinností, ale především také i výsadou.

Áronské požehnání bylo, jakožto liturgický text, pronášeno kněžími v chrámu ze zvláštního podia zvaného „duchan“. Dělo se tak při ranních, večerních a sobotních bohoslužbách nebo u příležitosti významných židovských svátků. Požehnáním bohoslužby židovského náboženského kultu zpravidla vrcholily. (Lv 9,22)

II. Žehnání v současném judaismu

Áronské požehnání je jediným prvkem chrámové bohoslužby, který přežil zničení chrámu. Každá synagoga dodnes zná své kněze. Ti jsou většinou schopni nezpochybnitelně doložit nepřerušenu linii svého áronského původu. A právě oni slovy áronského požehnání dodnes žehnají obcím shromažďujícím se v synagogách. Děje se tak, stejně jako kdysi, v sobotu a o svátcích. V jeruzalémských synagogách propěvují kněží své požehnání každý den a příležitostně žehnají poutníkům i u slavné „Zdi nářků“.

Před udělením požehnání si kněz zuje boty a nechá si levitou kropením obřadně očistit ruce. Poté vystoupí na zvláštní pódium před schránou, ve které je umístěna Tóra. Otočený směrem k ní si modlitební šálou zahalí hlavu. Krátce se pomodlí a čeká, až jej kantor, který řídí bohoslužbu, zvoláním „Kohanim!“ (kněží!) vyzve k udělení požehnání.

Na to se otočí čelem ke shromážděné obci, pozvedne ruce do výše ramen, prsty roztáhne do tvaru hebrejského písmene „šín“, kterým začíná slovo „šalom“ (pokoj). Právě tímto slovem áronské požehnání vrcholí.

Možná jste si už někdy na některých náhrobcích starých židovských hrobů stačili povšimnout symbolu dlaní roztažených do tvaru písmene „šín“. Bývají vytesány do náhrobků umístěných na hrobech zemřelých židovských kněží.

Udělování požehnaní ve shromážděných židovských obcích je výsadou kněží, ale áronské požehnaní v pátek večer po návratu ze synagogy udělují také otcové rodin. Tím má být zvýrazněna významná role otce, kněze rodiny.

III. Požehnaní v křesťanské bohoslužbě

Do jedenáctého století našeho letopočtu se v křesťanství požehnaní praktikovalo jen v postním období před velikonoce. Tehdy byli zpět do církve přijímání hříšníci, kteří se odhodlali k pokání. Požehnaní ze strany kněze tehdy bylo výrazem odpuštění. Teprve v jedenáctém století našeho století se požehnaní stalo závěrečným liturgickým aktem každé bohoslužby.

Áronské požehnaní však do liturgie křesťanské bohoslužby zavedl teprve Martin Luther, a to v roce 1526. Jeho kolegové, reformátoři Zwingli a Calvin, jeho návrh akceptovali a přejali. Áronské požehnaní se tímto stalo pravidelnou součástí bohoslužeb většiny protestantských církví.

IV. Je požehnaní o Boží přítomnosti?

Věřící všech církevních denominací považují požehnaní v rámci svých liturgií za velmi důležitý obřad. Často se však rozcházejí v tom, jaký má ono požehnaní vlastně smysl.

Boží požehnaní bývá často spojováno s možností nabytí hmotného majetku. To úzce souvisí s tím, že otcové synům v dobách patriarchů žehnali často až před svou smrtí. S požehnaním bylo proto také často spojováno předávání rodinného majetku. Když si však vzpomenete na Jákoba, zjistíte, že mu otec po udělení požehnaní žádný majetek nedodal. Jákob si jej musel tvrdě vybojovat náročnou službou u svého strýce Lábana. To nasvědčuje tomu, že požehnaní musí mít ještě i jiný smysl.

Být požehnan znamená podle vyjádření Starého Zákona být s Hospodinem. Vladislav Žák ve svém komentáři ke knize Genesis napsal: Být s Hospodinem, znamená mít život v pravém slova smyslu. Proto také Hospodin žehná sedmý den, den odpočínutí (Gn 2,2), protože tento den je výrazem pro Boží přítomnost. Šabat je totožný s Boží blízkostí a tím i s požehnaním a plností života.

V. Boží požehnaní je udělováno kněžími

Jako věřící se však často nerozcházíme jen v tom, co áronské požehnaní znamená, ale také v tom, zda je požehnaní člověku udělováno, nebo je pro něj jen vyprošováno.

Mnozí věřící považují áronské požehnaní jen za jakési gesto přímluvné modlitby. Hospodin zde však Mojžíšovi říká: „**Budete žehnat synům Izraele těmito slovy.**“ Neříká: „**Budete se za ně přimlouvati.**“ Luther právem upozorňuje, že nejde ani tak o přání dobra, či jeho zvěstování, jako spíše o jeho darování. Áron prostě požehnaní uděluje.

Slova „a já jim požehnám“, kterými základní text našeho dnešního kázání vrcholí, však ukazují, že Áron při udělování požehnaní nečerpá z vlastních zdrojů. Není obdarován magickou mocí. Je jen zprostředkovatelem nabízeného požehnaní. Ne náhodou jsou dlaně Áronových potomků na náhrobních kamenech prázdné a otevřené směrem vzhůru v jakémsi gestu očekávání. Přesto jsou pro účastníky

bohoslužeb nesmírně důležité. Věřící člověk nemůže propadat pyšnému dojmu, že se nakonec bez požehnání Árona a jeho synů může v pohodě obejít.

VI. Požehnání je pro židy i pohany

Většina křesťanských duchovních se už dnes jen stěží může vykázat přímou rodovou linií zpětně směřující až k Áronovi. Znamená to snad, že je áronské požehnání adresováno jen židům?

Je-li v našem dnešním textu použita druhá osoba jednotného čísla, tedy: „Ať **ti** Hospodin žehná a chrání **tě**“, není zde, jak by se na první pohled mohlo jevit), míněn jednotlivec, ale Boží lid.

Odložíme-li křesťanskou pýchu, budeme muset uznat, že je zde v první řadě řeč o lidu Staré smlouvy, o židech. Matouš nás však přichází povzbudit odkazem na kananejskou ženu. Ta správně pochopila, že ji jakožto pohance, může nějaké to požehnání pod stůl, který je určen židům, nakonec také spadnout :-). (Mt 15,27)

Právě proto dnes církev Nové smlouvy, církev křesťanská, vzkládáním rukou znovu pověřuje (ordinuje) ty, kteří mají být zprostředkovateli Božího požehnání. Právě proto nás křesťany Nový zákon vybízí, abychom neopouštěli společná shromáždění a neochuzovali tak sebe ani ostatní o požehnání při různých příležitostech.

Nedegradujme obřad požehnání miminkům v církvi jen v jakési vítání občánků. Neupírejme mladým věřícím z našich sborů právo na požehnání při vstupu do manželství, nevyklučujme nikoho z účasti na požehnání udělovaném v rámci obřadu Večeře Páně... Bez Božího požehnání se totiž život často mění v pouhé živoření.

Amen